

НАДА ДИМИТРИЈЕВИЋ
Народна библиотека
„Радислав Никчевић“ Јагодина
naurosevic@yahoo.com

УДК 027.6:271.222(497.11)-523.6.9
027.54(497.11)

КУЛТУРНО БЛАГО ПОМОРАВЉА

САЖЕТАК | Решењем из 2013. године, Народна библиотека „Радислав Никчевић“ у Јагодини као матична библиотека добија овлашћење Министарства културе Републике Србије да обавља послове од општег јавног интереса у области чувања, сређивања, заштите и обраде старе и ретке библиотечке грађе на територији Поморавског округа који обухвата шест општина: Рековац, Јагодину, Параћин, Свилајнац, Деспотовац и Ћуприју. Матичне библиотеке и Српска православна црква имају најзначајнију улогу у заштити књиге као покретног културног добра. Дугогодишња сарадња између Народне библиотеке у Јагодини и Архијерејског беличког намесништва довела је до остварења великог броја заједничких пројеката. Свакако најзначајнији је попис и обрада старих богослужбених књига у манастирским и црквеним библиотекама на територији Поморавља.

Без обзира на вишевековне неповољне историјске промене на Балкану, када су српски манастири и цркве уништавани и спаљивани, рукописне и штампане књиге које су сачуване у манастирским и црквеним библиотекама су права ризница културне баштине Србије. Манастири Манасија, Раваница и Каленић смештени у Поморавском округу били су средиште српске писмености у средњем веку. Данас, њихове библиотеке које поседују рукописне и штампане књиге представљају изузетан део духовног, културног, историјског и националног богатства Србије.

КЉУЧНЕ РЕЧИ | Поморавље, манастирске библиотеке, библиотека манастира Манасије, библиотека манастира Раванице, библиотека манастира Свете Петке, библиотека манастира Каленића, библиотека манастира Јошанице

Народна библиотека „Радислав Никчевић” у Јагодини у оквиру своје матичне функције Решењем из 2013. године овлашћена је од стране Министарства културе Републике Србије за обављање послова од општег јавног интереса у области заштите, очувања, валоризације и обраде старе и ретке библиотечке грађе. Јавне библиотеке и Српска православна црква имају најзначајнију улогу у заштити књиге као покретног културног добра. Позитиван однос према локалном културном наслеђу довео је до изузетне сарадње Народне библиотеке у Јагодини и Архијерејског беличког намесништва. Резултат сарадње је публикација *Сћа-ре рукописне и шћамїане боїослужбене књије на шћерїшорїји Архијерејскої намесништва Беличкої*,¹ аутора протонамесника Миломира Тодоровића и Наде Димитријевић, вишег библиотекара у Завичајном одељењу са Фондом старе и ретке књиге. Пројекат *Оживљавање прошлости за будућности - сћа-ре рукописне и шћамїане књије на шћерїшорїји Поморавскої округа* истих аутора је подржан и финансиран од стране Министарства културе за 2020. годину. Реализација заједничког пројекта подразумева истраживање, обраду, скенирање и објављивање каталога највреднијег сачуваног књижног блага у Поморавском округу, које на основу Закона о старој и реткој библиотечкој грађи испуњава услове да се прогласи за културна добра од изузетног и великог значаја.

Поморавски округ обухвата шест општина: Рековац, Јагодину, Параћин, Свилајнац, Деспотовац и Ћуприју. Што се тиче епархијске припадности, Рековац и Јагодина припадају Шумадијској епархији, Деспотовац, Ћуприја, Свилајнац припадају Браничевској епархији, а територија општине Параћин подељена је на Браничевску и Крушевачку епархију. У Поморавском округу, у општини Рековац налази се девет црквених општина и седам манастира, у општини Параћин једанаест црквених општина и три манастира, у општини Деспотовац осам црквених општина и један манастир, у општини Свилајнац осам црквених општина и четири манастира, у општини Ћуприја четири црквене општине и два манастира и у општини Јагодина деветнаест црквених општина и један манастир.

¹ Јагодина припада Архијерејском беличком намесништву.

Библиотека манастира Манасије

Без обзира на вишевековне неповољне историјске догађаје на Балкану, када су српски манастири и цркве уништавани и спаљивани, рукописне и штампане књиге које су сачуване у манастирским и црквеним библиотекама су права ризница културне баштине Србије. Данас, њихове библиотеке које поседују рукописне и штампане књиге представљају изузетно духовно, културно, историјско и национално богатство Србије.

Поморавље, крајем XIV и током прве четвртине XV века, у доба кнеза Лазара и његовог сина, деспота Стефана Лазаревића, постаје центар средњовековне културе. Политички, привредни и културни успон доводи и до изградње манастира и цркава на тлу Поморавља. Задужбина деспота Стефана Лазаревића, Манасија или Ресава, како су је у старим изворима и називали, почетком XV века постаје постаје стедиште најученијих људи тога времена а дворска библиотека Стефана Лазаревића у Београду – култ учености и образовања. Фонд дворске библиотеке није био само ризница рукописних књига „већ одсјај средњовековног живота, духовне културе и знања, племенитих мисли и осећања“ њеног оснивача. Фонд је био састављен од грчких књига насталих на Светој Гори и у Византији као и оних које су настале на угарском двору и латинских књига са Запада.² У то време у Манасији настаје чувена преписивачка Ресавска школа. Манастир постаје средиште културне делатности деспотовине, прави универзитет свога времена. Преписи црквених књига који су настали у манастиру, постају неприкосновени узор до краја XVII века. На челу ове школе био је веома учени бугарски емигрант, Константин Филозоф. Поред превода и преписа, у Ресави настају и оригинални радови (најпознатије је *Житије Десјоша Стефана Лазаревића* од Константина Филозофа). Запис из Карловачког родослова који потиче из прве половине XVI века истиче да „призренске цркве патос, и дечанска црква, и пећка припрата, и ресавско писмо не налазе се нигде“.

Ретко се који манастир из наше прошлости истакао у културној делатности као Манасија. Приликом заузимања Манасије XV века, Турци су спалили велики број рукописних књига ове библиотеке, док је мањи број заслугом калуђера спасен и пренет у разне крајеве ондашње Србије. Највише сачуваних ресавских рукописа налази се у Светој Гори. Није познато како је један број ових рукописа

² Ненад Идризовић, *Огледи из историје црквеног библиотекарства* (Београд: Јасен, 2015), 124-125.

доспео у Русију, где се и сада чува. У нашој земљи ресавских рукописа има у Пећкој Патријаршији и Патријаршији српске православне цркве у Београду. Евђе-није Симоновић у *Описанију манастира Манасије*, 1864. године наводи да „у ма-настиру нема никаквих старих писаних споменика“. Идентичан податак налази-мо и у раду *Манастир Манасија* из 1928. године, аутора Ст. Станојевића, Л. Мирко-вића и Б. Бошковића. Међутим, Сергеј Троицки, 1951. године, приликом посете ма-настиру забележио је да се манастиру Манасија налазе две рукописне књиге: *Ми-неј за сејштембар* и расправа *На антихристиа*. У *Инвентару ћирилских рукописа у Ју-џославији* Димитрија Богдановића наилазимо на податак да се у Манасији налази само једна рукописна богослужбена књига – *Месечни минеј за сејштембар*.

Манастир Манасија, који се налази надомак Деспотовца, припада Брани-чевској епархији. Истраживањем је утврђено да манастирска библиотека у свом фонду има око 3000 богослужбених, литургијских књига, 126 књига које на основу Закона о старој и реткој библиотечкој грађи припадају културном добру од изузетног и великог значаја. Најстарија књига је рукопис *Месечни ми-неј за сејштембар*. Податке о његовом пореклу можемо наћи у тексту Сергеја Троицког, у коме он наводи да је *Минеј* 1932. године пронашао у Манасији игу-ман Павле Панић. Рукопис је припадао херцеговачком манастиру Милешеви код Пријепоља, писао га је монах Герасим по наруџбини непознатог ктитора. *Минеј* је 1578. год. пренео игуман Кирил у Бачку у манастир Боћан, где је чу-ван до Првог светског рата.³ Од тог времена, *Минеј* се чува у конаку манастира Манасија и добро је очуван. На основу воденог жига можемо закључити да је настао у првој половини 15. века. Рукопис има 112 листова. У прва два кватер-ниона недостаје 6 листова, а у последњем 2 листа. Највероватније је имао 120 листова у 15 кватерниона. Писан је на квалитетној дебелој хартији од првог до шестог листа, један стубац, а од седмог до 112. у два ступца. Оригинални повез *Минеја* је изгубљен. Рукопис је прекоричен, вероватно када је урађена конзер-вација у НБС-у и сада је у кожном повезу. *Минеј за сејштембар* је 1990. године проглашен за културно добро од изузетног значаја. Писан је полууставом, пра-вописом ресавске школе. За текст је коришћено црно мастило, а за иницијале црвено. Поред ове рукописне књиге у Манасији се чува и један лист *Минеја*, који потиче највероватније из XVI века, непознатог порекла. Писан је на хар-тији, полууставом, текст једностубачни и рад је једног писара, коришћено је мастило браон боје. Рукопис је под посебном заштитом као културно добро од изузетног значаја.

³ Сергеј Троицки, „Два рукописа манастира Манасије“, *Стираринар* бр. 3-4 (1952-1953): 224

Манастирска библиотека у свом фонду чува и рукописну књигу *Чугеса Бојорогице*, из 1736. године, дело писара монаха Јефрема, писано полууставом; коришћено је мастило црне боје и киновар за илуминације. Писано је на папиру и садржи 177 листова у кожном повезу. Књига садржи неколико записа монаха манастира Бођана из 1821. године. Рукописна књига *На Антихристиа* потиче вероватно из 1780. године, на црквенословенском језику, писана на папиру изузетно лепим ситним брзописом, коришћено је мастило црне боје, а за иницијале и приредбе писар је користио мастило зелене и црвене боје. Књига садржи 197 листова у кожном повезу и дело је једног писара. У књизи се излаже црквено учење о антихристу. Руски расколници су учили да у Русији од времена Петра Великог влада антихрист. Руска књига, која је служила као оригинал за овај препис, била је упорена против овог гледишта.⁴ *Скраћена историја цркве* је дело једног писара настало 1810. године, садржи 111 листова у кожном повезу; писано је црним мастилом.

Поред рукописних књига, Библиотека у свом фонду има 121 штампану књигу која испуњава услове да постане културно добро од изузетног и великог значаја. Најстарија штампана српска књига ове манастирске библиотеке је *Четворојеванђеље*, дело јеромонаха Мардарија, настало у Мркшиној цркви 1562. године. Ова стара српска богослужбена књига у потпуности је сачувана са оригиналним кожним повезом и металним копчама. Штампариија у којој је штампана ова књига основана је 1562. године у Косјерићу (Златиборски округ).⁵ Штампариија је почела са радом непосредно након гашења Београдске штампариије. Издавала је две књиге *Четворојеванђеље* (1562) и *Триод Цветињи* (1566). Постојала је све до 1567. године, док је Османлије нису срушили заједно са манастиром. Књиге које су настале у штампариији Мркшина црква штампао је и дорађивао јеромонах Мардарије.⁶ Због своје изузетне уметничке, естетске вредности и јединствености руско *Јеванђеље*, штампано у Москви 1851. године заузима посебно место у Библиотеци. *Јеванђеље* је поклон руске царице Марије Александрове манастиру Манасији 1857. године. На месингано-сребрном луксузном повезу ове књиге налази се гравура о дародавцу. Ова богослужбена књига представља репрезентативан примерак свог времена. Манастирска библиотека у свом фонду има и 88 српских штампаних, већином богослужбених књига, насталих до 1867. године и 33 руске књиге штампане до 1830. године, као и једну грчку и једну румунску које на основу Закона о старој и реткој књизи, а

⁴ Исто, 225.

⁵ Раде В. Познановић, „Где је била Мркшина црква”, *Ужички зборник*, бр. 18 (1989): 114.

⁶ Лазар Плавшић, *Српске штампарије: од краја XV до средине XIX века* (Београд: Удружење графичких предузећа Југославије, 1959), 126.

на основу критеријума који се подразумевају за земљу из које потичу, спадају у културна добра од великог значаја.

Библиотека манастира Раванице

Манастир Раваница налази се недалеко од Ђуприје, на територији Браничевске епархије. Задужбина је кнеза Лазара. Саграђен је између 1375. и 1377. године. Црква је осликана неколико година пред Косовску битку. На ктиторској композицији се, поред кнеза Лазара, налази кнегиња Милица са синовима Стефаном и Вуком. После Косовске битке и Лазареве погибије мошти су пренесене из приштинске цркве Вазнесења у Раваницу 1392. године. Највеће страдање манастир је претрпео током велике сеобе Срба, 1690. године. Тада су, под налетом Турака, монаси успели да мошти кнеза Лазара пренесу у Сентандреју, затим у манастир Врдник (Раваница) на Фрушкој Гори, а касније и у Саборну цркву у Београду. Од 1989. године мошти кнеза Лазара се налазе у његовој задужбини – Раваници. Упркос свим недаћама, Раваница је успела да успостави духовни и историјски континуитет у очувању културног идентитета.

Библиотека манастира у свом фонду има преко 3000 углавном богослужбених књига. Од тога деветнаест књига које на основу Закона о старој и рекој књизи испуњавају услове да се прогласе за културна добра од изузетног и великог значаја. Најстарија књига ове манастирске библиотеке је *Посни триод*, штампан 1561. године у штампарији Вићенца Вуковића. То је била прва књига коју је Стефан Мариновић, Стефан од Скадра, штампао од када је почео да управља штампаријом.⁷ *Триод* је штампан у Венецији. Раванички примерак је оштећен, недостају првих 20 листова, листови [239, 240] и последњи лист. Књига садржи записе из 1824. године и 1974, на основу којих сазнајемо да су књигу повезале и укоричиле сестре манастира. Фонд ове Библиотеке садржи још десет старих српских богослужбених књига штампаних до 1867. године и осам руских богослужбених штампаних до 1830. године.

Библиотека манастира Свете Петке

Манастир Света Петка налази се у близини Параћина. Припада Браничевској епархији. Историјских извора о времену изградње манастира Свете Петке и

⁷ Дејан Медаковић, *Графика српских шtamпаних књига XV-XVII века* (Београд: Научно дело, 1958), 170.

њеном критуру немамо. На основу података да је обнављан у времену турског ропства, може се закључити да потиче из времена српске средњевијековне државе. По предању манастир је задужбина Стевана Мусића, сестрића кнеза Лазара. Подигнут је вероватно после Косовске битке, у време када је његов брат од ујака Стефан Лазаревић, подигао Манасију.⁸ Такође се не зна коме је црква овог манастира била првобитно посвећена. Тек после преноса моштију свете Петке из Трнова у Београд, заслугом кнегиње Милице 1398. године, када су мошти светитељке биле у манастиру неколико дана, постао је познат као манастир Свете Петке. За време турског ропства и Првог српског устанка је страдао, али је касније обновљен. Без обзира на непостојање записа и историјских података о настанку овог манастира, традиција боравка монаха у манастиру је дуга. О томе нам сведоче писани трагови, записи у богослужбеним књигама које се чувају у Библиотеци овог манастира. Библиотека у свом фонду чува велики број руских и српских богослужбених књига са записима монаха и дародаваца. Манастирска библиотека има око 2000 књига, од којих 24 испуњавају услов да се прогласе за културна добра од изузетног и великог значаја. Међу њима је дванаест српских црквених књига и дванаест руских богослужбених књига. Највећи број српских богослужбених књига чине *Часослови* и *Службеници* штампани у Београду. Најстарија српска књига која се налази у Библиотеци је *Требник*, штампан 1795. године у Бечу у штампарији Стефана Новаковића. Штампарија је за само неколико година свога рада објавила 151 књигу. У последњој години рада Новаковићеве штампарије, 1795. објављено је седам наслова, и то 4. део Рајићеве *Историје разних словенских народа* и две богослужбене од којих је једна *Требник*, који налази у манастирској библиотеци Свете Петке.

Библиотека манастира Каленића

Манастир Каленић припада Шумадијској епархији. Изграђен је почетком XV века за време владавине Стефана Лазаревића. Подигао га је Богдан, виши достојанственик на двору деспота Стефана Лазаревића. По живописном, колористички префињеном фреско-сликарству, манастир Каленић спада у ред најлепших споменика моравске архитектуре и уметности с почетка XV века. Због изузетних архитектонских, уметничких и културно-историјских вредности, Републички завод за заштиту споменика културе је спровео обнову манастира Каленића и конака у периоду од 1991. до 1997. године, када је у оквиру манастирске

⁸ *Гласник СПЦ* бр. 5 (1995): 82.

порте изграђена Ризница шумадијске епархије. Ризница епархије, осим изузетно вредних икона, садржи и највредније рукописно и штампано књижно благо са територије Шумадијске епархије.

Најзначајнији рукописи Ризнице шумадијске епархије су *Койшски молишвени рошћулус*, који је писан на пергаменту величине 200x10cm и потиче, највероватније, из XVIII века и *Празнични минеј манасџира Вољавче*, писан на папиру у XVII веку. Писар је за *Минеј* користио мастило црне боје, а за иницијале, илуминације и почетна слова коришћено је мастило златне, плаве боје и киновар. Корице од дрвета обложеног кожом су са доста оштећења. Значајно место у Ризници има рукописни *Службеник*, *Лишурџија светио Јована Злашћоусћоі* из XVII или XVIII века. Писана је на грчком језику, веома лепим рукописом. За илуминације и иницијале је коришћено мастило златне боје, киновар и црна боја. Књига је у кожном повезу са златотиском.

У Ризници епархије шумадијске изложене су и најстарије српске штампане књиге. *Празнични минеј*, штампан у чувеној штампарији Божидара Вуковића у Венецији 1538. године. Штампарија Божидара Вуковића је од 1519. године објављивала српске ћириличне књиге богослужбеног и побожног садржаја. Издања ове штампарије била су веома цењена међу савременицима и служила су за углед каснијим српским штампарима. *Празнични Минеј* је једна од његових најзначајнијих и најлепших издања које је радио са јерођаконом Мојсијем. Божидар Вуковић није штампао само у Венецији него је изливао слова која су одношена у друге земље да би се штампале књиге. Након његове смрти штампарску делатност је наставио његов син Вићенцо Вуковић. Ризница шумадијске епархије у манастиру Каленић поседује *Службеник*, штампан 1554. године у Венецији у штампарији Вићенца Вуковића. *Службеник* је поновљено издање *Службеника* Божидара Вуковића из 1519. године. Посебно место у Ризници заузима *Свешћено Јеванђеље*, штампано у Москви 1757. године. *Јеванђеље* садржи велики број записа са потписима најзначајних црвених поглавара: српског патријарха Германа, епископа тимочког, епископа жичког, бачког епископа, зборничко-тузланског као и запис јеромонаха Петра Хиландарца, који је Јеванђеље прекоричио.

У згради у којој се налази Ризница шумадијске епархије налази се и просторија Библиотеке манастира Каленића, која у фонду има тридесет богослужбених српских и руских књига које поседују критеријуме да се прогласе за културна добра од великог и изузетног значаја.

Библиотека манастира Јошанице

Манастир Јошаница налази се у близини Јагодине. Припада Шумадијској епархији. Писани извори о оснивању манастира нису сачувани. Народна традиција се ослања на усмено предање о кнезу Лазару као ктитору Јошанице. Извори о Јагодини и њеној околини из друге половине XV века су такође малобројни тако да народна традиција помиње могућност да је јошанички храм подигла једна властеоска породица чији су портрети делимично очувани на јужном и западном зиду припрате цркве. Турски пописи с почетка XVI века наводе податке о селу Јошаници и Манастиру Светог Николе у истоименом селу.⁹ Најстарији сачувани податак о постојању манастира је натпис о обнови Јошанице који потиче из 1786. године. Манастир је поново страдао од Турака у Првом српском устанку. Највероватније је да је после тога био напуштен. Међутим, за време Другог српског устанка представници кнеза Милоша Обреновића и Марашли Алипаше 1815. године састају су се у манастиру Јошаници преговарајући о миру.¹⁰ Манастирски комплекс је обновљен 2005. године, када је регулисан ток реке Јошанице. Тада је адаптирана просторија на спрату Старог конака за библиотеку. Библиотека поседује фонд од око 3000 богослужбених књига. Фонд старе и ретке књиге, који се налази у саставу ове манастирске библиотеке чува се под посебним условима, у складу са Законом о старој и реткој књизи.

Фонд старе и ретке књиге садржи 44 старе српске и руске богослужбене штампане књиге које на основу Закона испуњавају услов да се прогласе за културна добра од изузетног и великог значаја (22 руске богослужбене, 20 српских књига и једна румунска књига). Најзначајнија, а уједно и најстарија књига ове Библиотеке је *Молишвеник*, познат под називом *Зборник за ѿцѣшнике*, који је објављен 1560. године у Венецији у штампарији сина Божидара Вуковића, Вићенца Вуковића. Од 312 листова, сачувано је 215. Књига нема оригинални повез, прекоричена је. *Зборник* садржи велики број записа на поткоричним листовима на грчком, руском и српском језику као и топониме Шумадије и Поморавља као и власничке записе на основу којих се закључује да је променила неколико власника.¹¹

Захваљујући љубазности и предусретљивости монахиња и монаха, били смо у прилици да се и непосредно уверимо да се на територији Поморавља налази

⁹ Олга Зиројевић, *Цркве и манастири на јодручју Пећке ѿцѣријаршије до 1683. године* (Београд: Историјски институт, 1984), 116, 144.

¹⁰ Феликс Каниц, *Србија земља и сѿановнишѣво* (Београд: СКЗ, 1985), 618-620.

¹¹ Жарко Војновић, „Молитвеник Вићенца Вуковића (1560) у манастиру Јошаница“, *Археографски ѿрилози* 41, (2019): 145-157.

велики број манастира који у својим конацима и црквама чувају старе бого-службене књиге које спадају у културна добра од изузетног и великог значаја. Манастири Манасија, Раваница, Света Петка, Каленић и Јошаница својом архитектуром, фрескама и изузетним књижним благом представљају непроцењив значај за културну историју српског народа. Иако је велики део њиховог сјаја и богатства нестао у ратовима, непокретна и покретна културна добра која се налазе у Поморављу сведоче да је српски народ и у најсудбоноснијим тренуцима своје историје успео да сачува своје културно благо и национални идентитет.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Војновић, Жарко. „Молитвеник Вићенца Вуковића (1560) у манастиру Јошаници“. *Археографски њрошлози* бр. 41 (2019).

Гласник СПЦ бр. 5 (1995).

Зиројевић, Олга. *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*. Београд: Историјски институт, 1984.

Идризовић, Ненад. *Опегди из историје црквеној библиотекарства*. Београд: Јасен, 2015.

Каниц, Феликс. *Србија земља и становништво*. Београд: СКЗ, 1985.

Медаковић, Дејан. *Графика српских шtamпаних књига XV-XVII века*. Београд: Научно дело, 1958.

Плавшић, Лазар. *Српске шtamпарије: од краја XV до средине XIX века*. Београд: Удружење графички, 1959.

Познановић, Раде. „Где је била Мркшина црква“. *Ужички зборник* бр. 18 (1989).

Троицки, Сергеј. „Два рукописа манастира Манасије“. *Спаринар* бр. 3-4 (1952-1953).

NADA DIMITRIJEVIĆ
Public Library "Radislav Nikčević" Jagodina
naurosevic@yahoo.com

THE CULTURAL WEALTH OF POMORAVLJE

SUMMARY | As per the decision from 2013, the public library "Radislav Nikčević" in Jagodina, being a central library, received an authorization from the Ministry of Culture of the Republic of Serbia to conduct activities of higher public interest in the domain of preservation, sorting, protection and processing of old and rare library materials on the territory of the Pomoravlje District which encompasses six municipalities: Rekovac, Jagodina, Paraćin, Svilajnac, Despotovac, and Čuprija. Central libraries and the Serbian Orthodox Church have the most important role in the protection of the book as movable cultural heritage. The years-long cooperation between the public library in Jagodina and the Episcopal Regency of Belica has led to realizing a large number of joint projects. Certainly the most important one is the recording and processing of old liturgical books from the monastery and church libraries on the territory of Pomoravlje.

Notwithstanding centuries-long unfavorable historical changes on the Balkans during which Serbian monasteries and churches were destroyed and burned, the manuscripts and printed books which were preserved in monastery and church libraries are a real treasury of the cultural heritage of Serbia. The monasteries Manasija, Ravanica, and Kalenić located in the Pomoravlje District were the epicenter of Serbian literacy in the Middle Ages. Today, their libraries that contain the manuscripts and printed books represent an extraordinary part of the spiritual, cultural, historical, and national treasure of Serbia.

KEY WORDS | Pomoravlje, monastery libraries, the library of the Manasija monastery, the library of the Ravanica monastery, the library of the Sveta Petka monastery, the library of the Kalenić monastery, the library of the Josanica monastery

НАДА ДИМИТРИЕВИЧ
Публичная библиотека “Радислав Никчевич”, Ягодина
naurosevic@yahoo.com

КУЛЬТУРНОЕ СОКРОВИЩЕ ПОМОРАВЬЯ

АННОТАЦИЯ | В Соответствии с решением от 2013 года Национальная библиотека “Радислав Никчевич” в Ягодине, являясь центральной библиотекой, получила разрешение Министерства культуры Республики Сербии на осуществление деятельности, представляющей общественный интерес области сохранения, сортировки, защиты и обработки старых и редких библиотечных материалов на территории Поморавского округа, который включает шесть муниципалитетов: Рековац, Ягодина, Парачин, Свилайнац, Деспотовац и Чуприя. Центральные библиотеки и Сербская православная церковь играют важнейшую роль в защите книги как движимого культурного наследия. Многолетнее сотрудничество Народной библиотеки в Ягодине с Беличским советом архиереев привело к реализации большого количества совместных проектов. Безусловно, наиболее важным является учет и обработка старых богослужебных книг в монастырских и церковных библиотеках на территории Поморавья.

Несмотря на многовековые неблагоприятные исторические изменения на Балканах, в ходе которых сербские монастыри и церкви подвергались разрушению и сожжению, рукописные и печатные книги, хранившиеся в монастырских и церковных библиотеках, являются настоящей сокровищницей культурного наследия Сербии. Монастыри Манасия, Раваница и Каленич, расположенные в районе Поморавле, были центром сербской грамотности в средние века. Сегодня их библиотеки, обладающие рукописными и печатными книгами, представляют собой выдающуюся часть духовного, культурного, исторического и национального достояния Сербии.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА | Поморавье, монастырские библиотеки, библиотека монастыря Манасии, библиотека монастыря Раваницы, библиотека монастыря Святой Петки (Параскевы), библиотека монастыря Каленича, библиотека монастыря Йошаницы